

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЦЕНТР
ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ**

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ**

НАУКОВІ РОЗРОБКИ, ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ, ІННОВАЦІЇ

**Збірник наукових праць та тез наукових доповідей
за Матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції**

06-08 травня 2019

**Прага
2019**

УДК 330:336
ББК 65
Н 34

Наукові розробки, передові технології, інновації [матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції]. — Nemoros s.r.o., - Prague, - 2019. — 336 с.

Рецензенти:

Земан З., доктор економічних наук, професор, Голова Науково-експертної ради Східноєвропейського центру фундаментальних досліджень, професор Університету Святого Іштвана (м. Геделле, Угорщина).

Сцатмарі П., доктор історичних наук, професор, член Науково-експертної ради Східноєвропейського центру фундаментальних досліджень, ректор Університету Короля Сигизмунда (м.Будапешт, Угорщина).

Редакційна колегія:

Ігнат'єва І.А., доктор економічних наук, професор;
Кучеренко Д. Г., кандидат економічних наук, доцент;
Чаграк Н. І., кандидат педагогічних наук, доцент.

© Copyright by
Eastern European Center of the
Fundamental Researchers,
Nemoros s.r.o.,
Rubna 716/24, 110 00, Prague 1

ISBN 978-611-01-1506-3

Nemoros s.r.o.,
Rubna 716/24, 110 00, Prague 1
Czech Republic, 2019

глобалізації	122
<i>Шевченко Н.О., Сичова М.О.</i> Світові тенденції кооперації та перспективи її розвитку	128
<i>Шевченко О.О., Руденко Ю.О.</i> Проблеми розвитку сільського туризму в індустріальному регіоні	135
<i>Лозинська Т.М.</i> Оцінка вигід і втрачених можливостей розвитку міст обласного значення в процесі децентралізації управління	140
<i>Rubinska V.I.</i> The choice of pedagogical situations for the formation of methodological competence of students of philology	149
<i>Шаповалова Н.В., Панченко Л.Л., Свистун А.С.</i> Розвиток понять проєктивної геометрії в неперервній математичній освіті майбутнього учителя	156

ТЕЗИ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

<i>Загородня Н.П.</i> Сучасні вимоги щодо регулювання ринку праці	163
<i>Баранець І.М.</i> Проблеми управління соціальними проєктами в аспекті зацікавлених сторін	166
<i>Іванова Н.Ю.</i> Класифікація методів розвитку креативного мислення	169
<i>Kaluzhnaia E.N.</i> An anxiety as phenomenon and indicator of adaptive psychological functioning of personality	171
<i>Лутай Л.А.</i> Основні напрями організаційно-управлінського механізму регулювання ринку праці	173
<i>Назаренко Ю.О.</i> Інвестиції в людський капітал	176
<i>Родинський О.Г., Родинська Г.О., Василенко А.М., Василенко Т.А., Василенко В.В.</i> Механізми взаємодії інтернейронів та мотонейронів спинного мозку на сегментарному рівні за умов експериментальної гіпоестрогенемії	180
<i>Адамов Д.В.</i> Податковий облік в умовах цифровізації економіки	186
<i>Бондарчук Л.В.</i> Стратегії профілактики синдрому вигорання у кар'єрних радників - співробітників служби зайнятості	189
<i>Горюлько К.О.</i> Застосування симетрії в комп'ютерній графіці.	192
<i>Ivakhniuk T., Makarenko O.</i> Experimental using of Lactobacillus spp. and Bifidumbacterium spp. autobiotic strains on the model of antibiotic-induced dysbiosis in old rats.	196
<i>Ivakhniuk T., Dovgan R., Makarenko O.</i> Biological properties of the indigenous intestinal microflora of the patients with Alzheimer's disease	199
<i>Коротіч Г.В.</i> Розуміння свободи І. Берліном	202
<i>Кузнецова Т.К.</i> Промисловість, вища освіта та інформаційні технології	204
<i>Ляшенко Д.О.</i> Сучасні тенденції розвитку технологій в галузі	

ОЦІНКА ВИГІД І ВТРАЧЕНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ МІСТ ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ В ПРОЦЕСІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ

Лозинська Т.М.,

*доктор наук з державного управління, професор,
Полтавська державна аграрна академія*

***Annotation.** The article is devoted to the issues of management of the development of cities of oblast significance and regional centers of Ukraine, the emergence of which is associated with the processes of decentralization of power and the creation in this regard of the united territorial communities. Possible variants of development of cities of oblast significance on the example of city of Kremenchug of the Poltava region are substantiated. Evaluated benefits and losses from the implementation of various development scenarios.*

***Key words:** management, decentralization, united territorial community, profit, lost opportunity.*

Децентралізація управління в Україні, однією з ознак якої стало переміщення частини повноважень і відповідальності з державного рівня на місцевий, супроводжувалася кількісними змінами в адміністративно-територіальному устрої за рахунок об'єднання територіальних громад. Процес об'єднання територіальних громад почався у 2015 р. після прийняття Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [1] і, у першу чергу, торкнувся сільських рад, економічна, організаційна і політична спроможність яких викликала занепокоєння. Децентралізація публічного управління розв'язала ряд проблем місцевого розвитку, але разом із цим обумовила появу управлінських труднощів у містах обласного значення та містах - обласних центрах, які певний час перебували за межами процесу децентралізації і згодом просторово опинилися в оточенні утворених об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Таким чином актуалізувалися питання приєднання утворених ОТГ до громад міст обласного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення наукових публікацій щодо розвитку міст обласного значення і обласних центрів, а також дослідження відповідної практики дозволяє констатувати слабкий науковий інтерес до обґрунтування та знаходження способів розв'язання окресленої проблеми. Більшою мірою науковці переймаються правовими аспектами функціонування великих міст [2; 3], зміною їх економічної ролі [4; 5] або загальними тенденціями урбанізації, хоча й з урахуванням децентралізації [6]. У той же час електронні майданчики для обговорення проблем і кращих практик децентралізації наповнюються інформацією щодо критичного осмислення ролі міст як центрів економічної активності в нових умовах розподілу владних повноважень. У цьому контексті корисним може бути

науковий пошук можливостей управління містами з огляду на утворення нової адміністративно-територіальної конфігурації країни.

Мета статті полягає в систематизації змін щодо управління містами обласного значення і обласними центрами у зв'язку з утворенням в межах приміської зони ОТГ та обґрунтуванні можливостей їх подальшого розвитку з метою підвищення результативності управління.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження склали методи статистичного аналізу динамічних рядів (для визначення тенденцій та темпів зміни окремих процесів), компаративного аналізу (з метою порівняння процесів розвитку міст у часі), спостережень – для накопичення даних щодо трансформації управління великими містами, придатних для здійснення окремих узагальнень.

Виклад основного матеріалу. Перші об'єднані територіальні громади почали створюватися в Україні в 2015 році, відразу після ухвалення відповідного закону [1], після проведення виборів 25 жовтня їх кількість склала 159 [7]. На початок 2019 р. їх уже налічувалося 899 (в 66 з них на 30.06.2019 р. призначено перші вибори; в 25 – очікують рішення ЦВК про проведення перших виборів; в 26 – відбулося приєднання навколишніх громад до міст обласного значення), утворені ОТГ акумулюють 27,0% населення України і займають 38,9% її площі [8]. Основною причиною слабкої активності міст обласного значення і обласних центрів у створенні ОТГ стала відсутність фінансової мотивації, оскільки громади цих міст і так мали у своєму розпорядженні податкові надходження, які сільські громади отримували лише в разі створення ОТГ.

Достатньо швидко для керівників окремих міст, громадськості та наукової спільноти стає очевидною просторова обмеженість міст, що формується внаслідок створення ОТГ в межах приміської зони. І, оскільки ОТГ уже створені, в управлінні містами виникає необхідність вирішення ряду проблем використання їх соціально-економічного потенціалу з урахуванням взаємодії з прилеглими новоутвореними громадами. Деякі можливі варіанти використання можливостей для розвитку міст обласного значення обґрунтовано на прикладі м. Кременчук Полтавської області.

Слід пояснити, що автор обізнаний із змінами нормативно-правової бази щодо спрощення процесу створення ОТГ у разі приєднання громад до міських ОТГ або до міст обласного значення [9], але інституційні зміни на практиці не завжди реалізуються в тому вигляді, в якому вони передбачені законодавством, і потребують часу на провадження з урахуванням місцевих особливостей. Прийняття закону не лише не виключає, а навіть потребує наукового обґрунтування його імплементації з метою запобігання негативним наслідкам, що можуть виникнути через неврахування соціально-економічних умов міста, порушення принципу добровільності чи надмірний адміністративний тиск. При ухваленні рішення щодо створення міської ОТГ доцільно провести

аналіз набутих вигід або втрачених можливостей для міста Кременчук, які можуть мати економічний, соціальний, адміністративний та просторовий характер і формуватися в залежності від сценаріїв розвитку подій. За різного збігу обставин формується оптимістичний, реалістичний чи песимістичний сценарій.

Песимістичний сценарій розвитку міста складається в тому випадку, коли керівництво відсторонюється від проведення адміністративно-територіальної реформи, не ініціює створення міської ОТГ із включенням сільських громад і допускає вилучення з-під управлінського контролю приміської зони. У цьому випадку втрачає міська громада перевищуватимуть її вигоди. Вплив чинників економічного характеру стосується: обсягу бюджетних надходжень; доходів населення; обсягу роздрібного товарообороту та надання інших послуг; обсягу ресурсів і випуску продукції.

Бюджетні втрати. Обсяг бюджетних надходжень залежить від структури податкових надходжень, яка може змінюватися в залежності від різних сценаріїв розвитку подій. За реалізації песимістичного сценарію бюджет міста втрачатиме податок на земельну нерухомість, розміщену за його межами. Цей податок і зараз не надходить до міського бюджету, тому мова йде не про абсолютні втрати, а про втрачені можливості. Бюджетні втрати також можуть стосуватися збільшення реверсної дотації, що є наслідком збільшення різниці між кількістю наявного і постійного населення, а також втрати рентних платежів (втрачені можливості

Більше 60% надходжень до міського бюджету забезпечується за рахунок ПДФО, а це вказує на залежність фінансового благополуччя міста від чисельності зайнятих та їх доходів. Названа залежність є ризикованою з точки зору перспектив формування бюджету, оскільки населення старіє, народжуваність скорочується, унаслідок чого спостерігається спадна динаміка загальної чисельності населення та зростання демографічного навантаження (кількість осіб до 15 років та старше 65 років в розрахунку на 1000 осіб)). У 2018 р. в місті було зареєстровано 58600 пенсіонерів, що склало приблизно 27% від чисельності постійного населення, і хоча питома вага пенсіонерів в останні три роки дещо знизилася (2026 р. – 29%), пов'язано це з підняттям пенсійного віку, а не із збільшенням частки молоді в структурі населення. На даний час законодавство визнає пенсіонерів категорією громадян, які підпадають під пільгове забезпечення соціальними послугами, зокрема послугами з пасажирських перевезень. За 2018 р. по місту було здійснено 213949 перевезень пільгових категорій громадян і 23166 таких перевезень було здійснено залізничним транспортом. На обслуговування пільгових перевезень із міського бюджету в 2018 р. було витрачено 20,3 млн грн, а на 2019 р. запланована сума в розмірі 42,5 млн грн.

Прискорення скорочення постійного населення (табл. 1) за наявності маятникової трудової міграції є також одним із чинників, що підвищують

ймовірність збільшення реверсної дотації, яка на 01.01.2018 р. склала 41 659,3 тис. грн при такому ж плані на 2019 р.

Таблиця 1

**Природний та міграційний рух населення м. Кременчук,
2011-2018 рр., осіб***

Показники	Роки						Станом на 01.01 2018 р.
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Народжені	1906	2038	1954	1950	1986	1905	1600
Померлі	2591	1954	2611	2721	2956	3032	2800
Природний приріст	- 685	84	- 657	- 771	- 970	-1127	-1200
Прибулі	2405	2357	3186	2830	2664	1849	х*
Вибулі	2367	2350	2588	2596	3105	2202	х
Сальдо міграції	38	7	598	234	-441	-353	х
Загальне збільшення (зменшення)	-647	91	-59	-537	-1411	- 1480	х

*— дані відсутні .

Джерело: Систематизовано автором за даними Програми соціально-економічного розвитку м. Кременчук на 2018 р. [10].

Втраченими можливостями для бюджету Кременчука стануть і втрати надходжень від плати за земельні ділянки, що знаходяться за межами міста, зважаючи, що ринкова вартість земельних ділянок під забудову за межами міста коливається в межах 20-150 тис. дол. США за 1 га.

Втрати доходів населення. Доходи від зайнятості напряму не залежать від створення ОТГ, але вони страждатимуть у разі втрати містом перспектив розвитку – висококваліфіковані спеціалісти виїжджатимуть до більших промислових міст. Торгівля мало залежить від того яким чином утворені громади, її обсяг визначається платоспроможністю населення, доступністю місць продажів (транспортне сполучення, відстань від місця проживання тощо) та товарним асортиментом. Оскільки торгівля ґрунтується на приватній власності, збільшення товарообороту сприятиме наповненню бюджету, небезпечним може стати лише переміщення торгівлі в зону новостворених ОТГ, що малоімовірно через обмеженість локальних ринків.

Обсяг ресурсів і випуск продукції. Ресурсні втрати за реалізації песимістичного сценарію є абсолютними, тобто місто повністю позбавляється контролю за використанням усіх ресурсів, що знаходяться за межами міста, оскільки вони будуть підпадати під юрисдикцію ОТГ. У цьому випадку місто втрачає не лише податкові, рентні та інші надходження до бюджету, а й базис для власного розвитку: вільні і відносно дешевші майданчики для промислової,

житлової та іншої забудови; землі державної власності, що могли б перейти до комунальної власності міста; рекреаційні зони для організації відпочинку містан; можливості для розвитку туризму тощо.

Чинники соціального характеру впливатимуть на: обсяг видатків на соціальну допомогу, утримання соціальної інфраструктури, соціальне забезпечення пільгових категорій громадян; рівень безробіття і зайнятості; якість людського капіталу; громадську безпеку. Передбачувана замкненість міста вимагатиме знаходження внутрішніх резервів для розв'язання проблем безробіття та зайнятості. Трудові ресурси, що будуть перетікати з приміської зони до міста, можуть сприяти зростанню зайнятості на робочих місцях, які не вимагають високої кваліфікації; потреба у висококваліфікованих спеціалістах залишатиметься незадоволеною; занепад промислового потенціалу міста сприятиме зростанню безробіття, а висока конкуренція за робочі місця негативно позначатиметься на доходах від зайнятості. Структура промисловості Кременчука охоплює майже всі базові галузі, зокрема нафтопереробну й хімічну, машинобудування та обробки металів, харчову, легку та будівельну. У місті функціонує 90 промислових підприємств й понад 17 тисяч суб'єктів підприємницької діяльності, але випуск продукції та чисельність працівників на цих підприємствах неухильно скорочується. Так, єдиний в Україні працюючий завод з виробництва вантажних автомобілів скоротив виробництво продукції з 27677 автомобілів на рік у 1990 р. до 629 автомобілів у 2017 р. Завод розпочав процедуру банкрутства, а це означає, що близько 4500 осіб можуть залишитися без роботи. Нестабільною є ситуація на Крюківському вагонобудівельному заводі (КВБЗ), який з 2014 р. по 2016 р. був збитковим (табл.2).

Позбавлення впливу міста на приміські території на тлі зростання безробіття і соціальної деградації актуалізує питання громадської безпеки. Зростання кількості актів вандалізму, крадіжок, порушень громадського порядку, правил дорожнього руху завжди обумовлюють зростання бюджетних витрат на захист громадян (витрати на виїзди, патрулювання, встановлення відеокамер, поновлення зіпсованого майна тощо).

Таблиця 2

**Чисельність працівників та фінансові показники діяльності
Крюківського вагонобудівельного заводу, 2012-2017 рр.**

Показники	Роки						2017 р. до 2012 р., %
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Чисельність працівників, осіб	8902	7865	6845	6200	5528	5287	59,4
Прибуток (+), збиток (-), млн грн	780,6	339,4	-347,6	-416,7	-112,8	331,9	42,5

Джерело: за даними [11].

Адміністративний вплив на розвиток громади проявляється в можливості: планувати, організовувати і контролювати виконання соціально-економічних заходів; видавати розпорядження, обов'язкові для виконання на всій території громади; видавати заборони на проведення небажаних, з точки зору інтересів громади, дій та дозволи на діяльність; виконувати адміністративні функції, делеговані державою. Зрозуміло, що планування, організація діяльності та контроль за її виконанням за адміністративними межами містами можливий лише на основі співробітництва громад або на підставі рішень вищих органів влади України (Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, Президента України). Це пов'язано із значними перевитратами часу на прийняття управлінських рішень. Керуючись положеннями Закону України «Про співробітництво територіальних громад» лише на етапі підготовки тексту договору та прийняття рішення необхідно витратити більше 100 днів (60 днів після створення комісії на підготовку договору, 15 днів – на громадське обговорення, 30 днів після обговорення – на прийняття рішень радами-партнерами). Усі інші адміністративні функції можуть бути виконані лише в адміністративно-територіальних межах, де поширюються компетенції місцевої ради.

Просторовий розвиток міста суттєво обмежується. Втрачаються можливості для садибної забудови, промислового будівництва, розміщення сміттєпереробних заводів і кладовищ, використання містянами рекреаційних зон, зеленого туризму, створення логістичних локацій і проведення масових заходів ярмарково-виставкового характеру тощо. В існуючих межах міста вільні землі для розміщення об'єктів громадського обслуговування відсутні, але місто потребує і потребуватиме надалі розміщення крупних торговельних центрів (супермаркетів будівельних матеріалів, побутової техніки, з продажу автомобілів, човнів, яхт, промислових та продовольчих товарів). Крім того місту необхідні території для розміщення закладів для обслуговування туристично-рекреаційної галузі. Буде ускладненим також виконання запланованих робіт з будівництва автодорожнього мостового переходу через Дніпро, управління аеродромом Кременчуцького льотного коледжу, Кременчуцькою гідроелектростанцією, розробки родовищ Кременчуцької магнітної аномалії. У зв'язку із зміною адміністративно-територіального устрою за песимістичним сценарієм виникнуть незаплановані витрати на перегляд чи коригування Генерального плану міста. На даному етапі проблема просторового розвитку Кременчука є гострішою, ніж інших міст області, оскільки фактично уже склалася Кременчуцька агломерація, яка потребує управління з єдиного центру.

Оптимістичний сценарій розвитку міста передбачає використання можливостей для його просторового розвитку за рахунок приміської зони, на яку поширюється Генеральний план міста, та за рахунок територій інших місцевих громад, на які поширюється управлінський вплив міської ради,

і які, по суті, утворюють агломерацію. Навколо Кременчука уже створено шість ОТГ: Недогарківська, Новознам'янська, Піщанська, Омельницька, Пришибська, Дмитрівська, половина з яких отримує базову дотацію, тобто податкові надходження у цих громадах у розрахунку на одного постійного мешканця є меншими, ніж у середньому по Україні.

Оптимістичний сценарій передбачає, що розвиток міста з використанням приміських територій дозволяє отримати такий обсяг вигід, який значно перекриватиме заплановані витрати та неочікувані втрати. Однак, наведений перелік прилеглих до міста ОТГ вказує на високу ймовірність виникнення конфліктності при використанні зон спільних інтересів. Прикладені управлінські зусилля щодо створення ОТГ і вже виконана робота з благоустрою населених пунктів цих громад та модернізації інфраструктури на даному етапі виступатиме перешкодою для поширення впливу міста на ці території. Наприклад, с. Омельник (Омельницька ОТГ) стало переможцем конкурсу «Село року» у 2018 р., громада активно використовує для залучення додаткових коштів можливості міжнародних програм (Despro, GIZ, PAUCI, ПРООН), керівництво ОТГ проводить велику просвітницьку роботу і здійснює навчання активних членів громади. Тож за оптимістичного сценарію розвитку міста міська рада має сприяти налагодженню партнерських відносин з уже утвореними ОТГ, навіть за межами області (Світловодська ОТГ), не відкидати можливість приєднання ОТГ, територія яких є спільною для громад ОТГ і міста (Дмитрівська ОТГ), а також мати на увазі можливості централізації частини управлінських функцій у межах створюваної агломерації, зважаючи на перспективи реформи районного устрою Полтавської області (Полтавський, Кременчуцький, Миргородський і Лубенський райони). Вигода агломерації залежить не від близькості до географічного пункту, а від технічної і просторової концентрації виробництва, можливості використання спеціалізованої ремонтної бази, іншої інфраструктури, що називається «агломеративним ефектом» [12].

Бюджетні переваги для міста не є однозначно очевидними, але у результаті консолідації бюджетних надходжень бюджет агломерації/ОТГ збільшується приблизно на третину (за результатами проведення аудиту виконання місцевих бюджетів Кременчуцького району). Консолідація коштів дозволить реалізувати великі і дорогі проекти, важливі для усіх мешканців, але непосильні для окремих громад (дороги, водогони, енергоаудит, модернізація ЖКГ, перероблення твердих побутових відходів (ТПВ) тощо). У разі об'єднання сільських і міської громад зросте чисельність населення громади, що може сприяти зменшенню реверсної дотації – значна сума залишатиметься на місцях. Зараз із міського бюджету Кременчука вилучається більше 80 млн грн реверсної дотації (власні податкові надходження в розрахунку на 1 мешканця у 2017 р. склали 8800 грн, тоді як по ОТГ ця цифра коливається в межах від 3414,1 (Пришибська ОТГ) до 1371,0 (Недогарківська ОТГ). У межах агломерації або ОТГ підвищення

доходів населення обумовлюватиметься мультиплікаційним ефектом, який проявляється при наявності незайнятого населення і збільшенні інвестицій (вкладення капіталу забезпечують появу нових робочих місць, унаслідок чого збільшується зайнятість і зростають доходи населення).

Обсяг роздрібного товарообороту та надання інших послуг. Формування спільного для агломерації споживчого ринку буде мати позитивний вплив на вартість товарів і послуг для населення, що сприятиме зростанню товарообороту, підприємницьких доходів і якості обслуговування. Соціальна складова розширення впливу міста на прилеглі території є вразливою – зважаючи на гірше демографічне положення в сільській місцевості, видатки на соціальні потреби зростатимуть. Але з точки зору оцінки життєвого рівня населення ситуація покращиться за рахунок вирівнювання соціального забезпечення сільського та міського населення. Уся соціальна політика буде розроблятися з єдиного центру, а це означає, що питання пасажирських перевезень пільгових категорій громадян, соціального обслуговування вразливих верств населення через територіальні центри, надання соціальної допомоги, оздоровлення дітей тощо будуть вирішуватися за єдиним принципом. Оскільки Кременчук з його промисловістю, представленою підприємствами машинобудування, металургії, нафтохімії, енергетики, будівельної індустрії, легкої та харчової промисловості та ін., є джерелом забруднення навколишнього середовища і особливо атмосферного повітря, приміська зона може стати альтернативним простором для житлової забудови (при цьому актуальними залишаються питання дорожньо-транспортного розвитку та реконструкції промислових підприємств).

Зрозуміло, що від уже створених ОТГ, які успішно розвиваються, важко очікувати ініціатив щодо створення міської ОТГ з центром у Кременчуці, найбільш реалістичним може стати варіант налагодження партнерських стосунків з ОТГ і створення міської Кременчуцької ОТГ з включенням Білецьківської та Кам'янопотоківської сільських рад (за умови виникнення ініціативи з боку цих рад). За такого розвитку подій місто отримає певний простір для розвитку, але не зможе повністю використати економічний потенціал передмістя. Економічні можливості реалістичного сценарію полягатимуть у ймовірності зменшення реверсної дотації, консолідації бюджетів, вирівнюванні рівнів доходу міських і сільських жителів за рахунок організації єдиного економічного простору та активізації торгівлі, а також отримання в розпорядження міської влади додаткових ресурсів для виробництва товарів і послуг. У той же час значні можливості використання агломераційного ефекту (обслуговування промислових об'єктів за межами міста, використання рекреаційних зон тощо) будуть втрачені.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результати дослідження дозволяють зробити висновок про інертність органів самоврядування у великих містах щодо використання можливостей децентралізації. Існуючі

негативні тенденції соціально-економічного розвитку міст посилюватимуться через втрату ними впливу на приміські території і можливостей використання потенціалу приміської зони, яка включена до Генеральних планів розвитку міст. З огляду на існування навколо міст обласного значення уже створених ОТГ, можливі різні сценарії їх подальшого розвитку: в рамках єдиної міської ОТГ; в межах агломерації; на принципах партнерства або в умовах значного просторового обмеження, що впливатиме на зміну принципів і характеру управління.

Зважаючи на прийняті зміни до законодавства стосовно добровільного об'єднання територіальних громад, вважаємо за доцільне продовжити дослідження у напрямі пошуку обґрунтованих варіантів економічного та просторового розвитку міст обласного значення та обласних центрів.

Література:

1. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157- VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/157-19>.

2. Шкабаро В. М. Нормативно-правове забезпечення механізму функціонування міст в Україні /В. М. Шкабаро, Н. Білицька [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legal.duan.edu.ua/images/stories/Files/2015/9.pdf>.

3. Штефан В. С. Законодавчі аспекти визначення критерію класифікації міських населених пунктів /В. С. Штефан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/1/Downloads/tipp_2015_1_8.pdf.

4. Романюк С. А. Економічна щільність як показник розвитку міст /С. А. Романюк //Електронна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1770>.

5. Шулевський В. О. Роль великих міст у регіоналізації України /В. О. Шулевський //Вісник ОНУ. Серія: Географічні та геологічні науки. – 2017. – №22 (Вип. 2). – С. 144-154.

6. Приходченко Т. А. Сучасні українські урбанізаційні процеси в умовах децентралізації влади /Т. А. Приходченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/24402/1/279-284.pdf>.

7. Динаміка об'єднання територіальних громад України (2015-2018 рр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://socialdata.org.ua/dinamika-obiednannya-teritorialnikh-g/>.

8. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. Станом на 10 травня 2019 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/402/10.05.2019.pdf>.

9. Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо добровільного приєднання територіальних

громад сіл, селищ до територіальних громад міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення: Закон України від 03.04.2018 № 2379 – VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2379-19>.

10. Офіційний веб-портал Кременчуцької міської ради та виконавчого комітету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www1.kremen.gov.ua/index.php/branches/content/index/id/5009>.

11. Офіційний сайт Крюківського вагонобудувельного заводу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kvsz.com/index.php/ua/golovna>.

12. Вебер А. Теория размещения промышленности / А. Вебер. – Л., М., 1926. – 223 с.

THE CHOICE OF PEDAGOGICAL SITUATIONS FOR THE FORMATION OF METHODOLOGICAL COMPETENCE OF STUDENTS OF PHILOLOGY

Rubinska B.I.,

*Candidate of Pedagogics, Associate Professor of the Romance and
Germanic Languages and Translation Chair,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

Annotation. *The article is devoted to the studies of the choice of pedagogical situations for the formation of methodological competence. It is necessary to form methodological competence with the help of situations that include the usage and development of intuition. One of the demands to the choice of content of teaching students of different philological training should be formulated in such a way: inclusion in training of students of philology selected pedagogical situations of those in which intuition is formed and developed. This will be one of the components of the content of teaching, through which you can influence the successful formation of the methodological competence of students of philology.*

Key words: *demands to the choice of content of teaching, pedagogical situation, intuition, methodological competence, system.*

Introduction. Nowadays Ukraine is undergoing the process of reformation and reconstruction of its educational system. The term “educational system” is defined in the document “Law of Ukraine on Education, Section1, Article 28”. Definition of the System of Education: “The system of education shall consist of educational institutions, scientific, scientific-methodological and methodological institutions, scientific-production enterprises, state and local bodies governing education and bodies of self-governance in the area of education” [13]. According to it students and professors are the central input elements of this system. They are influenced by different factors such as socio-economic demand of highly qualified